

Київський університет імені Бориса Грінченка
Історико-філософський факультет
Кафедра всесвітньої історії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи
О.Б. Жильцов
« 20 » _____ 2020 р.

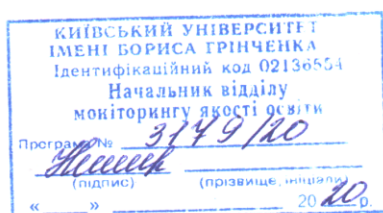
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Методика навчання історії

для студентів

спеціальності
освітнього рівня
освітньої програми

032 Історія та археологія
перший (бакалаврський)
032.00.01 «Історія та археологія»

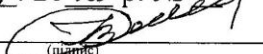
Київ 2020

Розробник: кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії Київського університету імені Бориса Грінченка Горпинченко Інна Володимирівна

Викладач: кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії Київського університету імені Бориса Грінченка Горпинченко Інна Володимирівна

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри (циклової комісії) всесвітньої історії

Протокол від 21.01.2020 р. № _____

Завідувач кафедри (Срібняк І.В.)
(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником освітньої програми 024.00.01 Історія та археологія)

(назва освітньої програми)

_____. _____. 20__ р.

Гарант освітньої програми (Салата О.О.)
(підпис)

Робочу програму перевірено

31.01.2020 р.

Заступник директора/декана (Завадський В.М.)
(підпис)

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) (ПІБ), « ____ » 20__ р., протокол № _____

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) (ПІБ), « ____ » 20__ р., протокол № _____

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) (ПІБ), « ____ » 20__ р., протокол № _____

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) (ПІБ), « ____ » 20__ р., протокол № _____

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	Обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	2/60	
Курс	2	
Семестр	4	
Кількість змістових модулів з розподілом:	2	
Обсяг кредитів	2	
Обсяг годин, в тому числі:	60	
Аудиторні	28	
Модульний контроль	4	
Семестровий контроль	-	
Самостійна робота	28	
Форма семестрового контролю	-	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: вивчення даного курсу має спонукати студентів до глибокого вивчення теоретичних основ методики викладання історії, дослідження теоретичної спадщини вітчизняної та зарубіжної педагогічної думки, цілісне її сприймання, вироблення практичних умінь та навичок, необхідних для забезпечення високої ефективності навчання історії.

Завдання:

Вправність мислення:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК 2. Здатність робити смислові узагальнення та висновки, виявляти в інформаційних даних і концептах хиби та вразливі місця, суперечності і неповноту аргументації.

ЗК 3. Готовність до пізнання нового і неперервного навчання, до опанування нових знань і стратегій/способів мислення.

ЗК 4. Здатність раціонально організувати власну діяльність та ефективно використовувати час.

Розвиненість рефлексії:

ЗК 5. Здатність відрізнити суб'єктивні, спонтанні складові суджень від об'єктивних і аргументованих, вміти надавати перевагу останнім.

ЗК 6. Критичність та самокритичність мислення.

ЗК 7. Схильність до самоперевірки отриманих результатів, турбота про якісне виконання професійних завдань.

Інтелектуальна комунікація:

ЗК 8. Увага і толерантність до іншої (й інакшої) думки, здатність аналізувати її зміст та структуру в процесі спілкування та адекватно на неї реагувати.

ЗК 9. Здатність брати участь в інтелектуальних дискусіях, використовувати ввічливі форми звернення до опонента, концентруватися на значущих складових судження, не переходячи на особистості.

ЗК 10. Навички публічного мовлення, здатність ясно та виразно висловлюватися в процесі комунікації.

ЗК 11. Навички роботи в групі, розподіл функцій в колективній роботі.

ЗК 12. Відкритість, здатність сприймати і враховувати зауваги, оптимізувати власну позицію в процесі обговорення, налаштованість на діалог, залучення у власні міркування висловлених слухних ідей.

ЗК 13. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

Мовно-текстологічна здатність:

ЗК 14. Аналіз та інтерпретація гуманітарного тексту: здатність виокремити та відтворити смислову структуру тексту, оцінити послідовність та валідність аргументації, виділити продуктивні ідеї.

ЗК 15. Порівняння змісту різних текстів, пошук та узагальнення інформації з досліджуваної проблеми.

ЗК 16. Навички написання аналітичних і публіцистичних гуманітарних текстів, реферування, створення систематизованих оглядів спеціальної літератури. Дотримання стандартів академічного оформлення тексту.

ЗК 17. Здатність використовувати (усно і письмово) державну мову в усіх сферах суспільного життя, читати фахову літературу іноземною, зокрема англійською мовою.

Особиста ціннісно-вольова налаштованість:

ЗК 18. Інтелектуальне сумління, чесність у своїй справі та уникання симуляцій, плагіату й інших виявів недоброчесності.

ЗК 19. Розуміння необхідності відповідального ставлення до роботи, чіткого і своєчасного виконання обов'язків.

ЗК 20. Здатність працювати в колективі та самостійно, виявляти ініціативу, уникати некритичного слідування авторитетам.

ЗК 21. Здатність життєво й фахово реалізувати себе на основі ціннісно-світоглядних надбань людства (зокрема сприйняття людини не як засобу, а як цілі й цінності), що нерозривно поєднана з навичками критичного мислення, опануванням і обстоюванням громадянських чеснот і прав, соціальною відповідальністю, а також патріотичним піклуванням про продуктивний розвиток держави і суспільства.

ЗК 22. Здатність розуміти світоглядні, правові, соціальні, економічні, культурно-історичні, духовно-моральні питання, що виходять за межі фахової спеціалізації, завдяки чому відповідально й ефективно діяти в різних суспільних контекстах, сприяючи позитивному розв'язанню нагальних проблем.

ФК 12. Знати і володіти на фаховому рівні методами викладання історії та суміжних дисциплін у загальноосвітніх навчальних закладах різних типів.

3.Результати навчання за дисципліною

ПРН 20. Здатність застосовувати сучасні методики викладання історії.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					Самостійна
		Аудиторна:					
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1. Методика навчання історії як наука і фахова дисципліна							
Тема 1. Вступ. Методика навчання історії як наукова та фахова дисципліна	4	2					2
Тема 2. Мета та структура сучасної історичної освіти в Україні	4	2					2
Тема 3. Зміст шкільної історичної освіти.	6	2					4
Тема 4. Сучасна стратегія шкільної історичної та суспільствознавчої освіти в Україні. Учителі історії, кабінет історії.	5		2				3
Тема 5. Програми та підручники з історії для загальноосвітніх навчальних закладів як відображення структури та змісту шкільної історичної освіти	9		4	2			3
Модульний контроль	2						
Разом	30	6	6	2			14
Змістовий модуль 2. Теорія і практика сучасного уроку							
Тема 6. Урок як основна форма навчання історії	4	2					2
Тема 7. Нетрадиційні (нестандартні) уроки	5	1					4
Тема 8. Шляхи формування мотивації на уроках історії	3	1					2
Тема 9. Методика проведення вступного уроку та уроку вивчення нового матеріалу	4		2				2
Тема 10. Методика проведення комбінованого уроку з історії	4		2				2
Тема 11. Методика проведення підсумково-узагальнюючого уроку з історії	8		4	2			2
Модульний контроль	2						
Разом	30	4	8	2			14
Підготовка та проходження контрольних заходів							
Усього годин	60	10	14	4			28

5. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І.

Методика навчання історії як наука і фахова дисципліна.

Лекція 1. Вступ. Методика навчання історії як наукова та фахова дисципліна.

1. Ознайомлення студентів з програмою курсу "Методика викладання історії*".
2. Мета та завдання курсу.
3. Поняття "метод", "методика".
4. Сутність методики навчання історії як галузі педагогічної науки: об'єкт і предмет методики історії як науки.
5. Процес навчання, його основні компоненти.
6. Характеристика змісту компонентів навчання історії.
7. Зв'язок методики навчання історії і іншими науками. Міжпредметні та міжкурсові зв'язки історії як навчального предмета.
8. Методи наукових досліджень у методиці навчання історії.

Основні поняття теми: метод; методика, об'єкт та предмет методики; процес навчання; компоненти процесу навчання; методи наукових досліджень.

Лекція 2. Мета та структура сучасної історичної освіти в Україні.

1. Цілі та завдання шкільної історичної освіти в Україні, основні принципи її розвитку.
2. Методологічні підходи до сучасної історичної освіти.
3. Поняття лінійна та концентрична структура шкільної історичної освіти, їх порівняльна характеристика.
4. Характеристика сучасної системи шкільної історичної освіти в Україні.

Основні поняття теми: цілі, завдання та принципи історичної освіти; Методологія, методологічні підходи, лінійна структура історичної освіти; концентрична структура історичної освіти.

Лекція 3. Зміст шкільної історичної освіти.

Тематичний план:

1. Основні компоненти змісту історичної освіти.
2. Історичні факти і їх класифікація.
3. Теоретичний матеріал в історичних курсах (5-8 кл.).
4. Емпіричний та теоретичний рівні засвоєння учнями навчального матеріалу.
5. Співвідношення фактів і теорії в курсах історії (5-8 кл.).

Основні поняття теми: компоненти змісту історичної освіти; Історичні факти; теоретичний матеріал; Рівні засвоєння навчального матеріалу.

СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ ДО І МОДУЛЯ.

Семінарське заняття 1. Сучасна стратегія шкільної історичної та суспільствознавчої освіти в Україні. Учитель історії. Кабінет історії.

План заняття (перелік питань для обговорення):

1. Визначте суть процесу реформування шкільної історичної освіти в Україні.
2. Основні принципи суспільствознавчої та історичної освіти: їх зміст та характеристика.
3. Освітньо-виховні завдання шкільної історичної освіти.
4. Учитель історії: роль і місце вчителя в суспільстві, вимоги до вчителя; загально-педагогічні знання, вміння і навички сучасного вчителя; педагогічна творчість учителя.
5. Кабінет історії: роль кабінету в навчальній роботі з історії; обладнання кабінету історії; планування кабінету історії.

Практичне завдання: підготувати креслення стенду кабінету історії.

Семінарське заняття 2. Програми та підручники з історії для загальноосвітніх навчальних закладів як відображення структури та змісту шкільної історичної освіти

1. Завдання історичної освіти, визначені в Державному стандарті базової і повної середньої освіти освітньої галузі "Суспільствознавство" та в шкільних програмах з історії.
2. Загальні вимоги до програми з історії для середньої школи: керівна спрямованість програми і пояснювальної записки; характеристика розділів програми з історії;
3. Загальна характеристика структури історичної освіти в середній школі.
4. Підручник з історії: призначення та функції; структурні компоненти; методичні вимоги до підручника.

5. Порівняльний аналіз змісту, принципів побудови та методичного апарату різних (варіантів) підручників з історії.
6. Використання в 5-8 класах методичних можливостей підручника.
7. Характеристика методичної літератури.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА СУЧАСНОГО УРОКУ

Лекція 1. Урок як основна форма навчання історії.

Тематичний план:

1. Підготовка вчителя до уроку історії. Проектування уроку.
2. Підходи до класифікації уроку історії. Характеристика основних типів уроків.
3. Методика проведення різних типів та елементів структури уроку.

Основні поняття теми: проект уроку; тип уроку.

Лекція 2. Нетрадиційні (нестандартні) уроки.

Тематичний план:

1. Актуалізація проблеми та основні форми проведення нестандартних уроків.
2. Характеристика структури та методика проведення окремих форм нестандартних уроків (уроку-семінару, уроку-дискусії, уроку-суду, уроку-прес-конференції, уроку теле-, радіопередачі, уроку-салону, уроку-екскурсії, уроку-брейн-рингу, уроку-гри, рольової гри, використання окремих ігрових моментів на уроках історії).
3. Врахування вікових особливостей учнів при виборі нестандартної форми проведення уроку.

Основні поняття теми: форма уроку; нетрадиційні (нестандартні) уроки.

Лекція 3. Шляхи формування мотивації на уроках історії

Тематичний план:

1. Створення мотиваційних моментів на уроках історії.
2. Прийоми розвитку пізнавальних мотивів.

Основні поняття теми: бесіда; проблемна ситуація; мозкова атака; творчі завдання; діяльнісний підхід у навчання

СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ ДО II МОДУЛЯ.

Семінарське заняття 1. Методика проведення вступного уроку та уроку вивчення нового матеріалу

1. Скласти календарні плани відповідно до шкільних навчальних програм з історії (всесвітньої) для 6-12 класів..
2. Скласти поурочний план та схарактеризувати основні етапи проведення вступного уроку.
3. Скласти поурочний план та схарактеризувати основні етапи уроку вивчення нового матеріалу.

Семінарське заняття 2. Методика проведення комбінованого уроку з історії

1. Скласти поурочний план комбінованого типу з історії стародавнього світу. Провести урок в групі.
2. Скласти поурочний план уроку комбінованого типу з нової історії. Провести урок в групі.
3. Скласти поурочний план уроку комбінованого типу з новітньої історії. Провести урок.

Семінарське заняття 3. Методика проведення підсумково-узагальнюючого уроку з історії.

1. Скласти поурочний план підсумково-узагальнюючого уроку типу з історії стародавнього світу. Провести урок в групі
2. Скласти поурочний план уроку підсумково-узагальнюючого типу з історії середніх віків. Провести урок в групі.
3. Скласти поурочний план уроку підсумково-узагальнюючого типу з нової історії. Провести урок.
4. Скласти поурочний план уроку підсумково-узагальнюючого типу з новітньої історії. Провести урок в групі.

Практичні заняття

Практичне заняття 1. Система перевірки та оцінювання навчальних досягнень учнів у процесі навчання історії

1. Головні функції та види системи перевірки знань та умінь учнів.
2. Організація, методи та прийоми перевірки знань та умінь учнів.
3. Оцінка результатів навчання.

Практичне заняття 2. Самостійна робота учнів - засіб підвищення якості навчання історії

1. Самостійна пізнавальна діяльність учнів при вивченні історії.
2. Умови підвищення ефективності самостійної роботи учнів на уроках історії.
3. Технології організації самостійної роботи учнів при вивченні історії:
 - а) самостійна робота над засвоєнням матеріалу підручника;
 - б) самостійна робота з ілюстраціями підручника;
 - в) складання планів;
 - г) складання хронологічних та синхроністичних таблиць;
 - д) словникова робота та робота з історичними поняттями;
 - є) творчі роботи учнів.

6.Контроль навчальних досягнень

6.1.Система оцінювання навчальних досягнень студентів

	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекції	1	3	3	2	2
Відвідування семінарських занять	1	3	3	4	4
Відвідування практичних занять	1	1	1	1	1
Робота на семінарському занятті	10	3	30	4	40
Робота на практичному занятті	10	1	10	1	10
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	10	-	-	-	-
Виконання завдань для самостійної роботи	5	5	25	6	30
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25
Виконання ІНДЗ	30				
Разом		87		112	
Максимальна кількість балів: 199					
Розрахунок коефіцієнта: $100/199= 0.502$					

6.2.Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Розділи	Години	Бали
Змістовий модуль I		
Тема 1. Вступ. Методика навчання історії як наукова та фахова дисципліна	2	5
Тема 2. Мета та структура сучасної історичної освіти в Україні	2	5
Тема 3. Зміст шкільної історичної освіти.	4	5
Тема 4.Сучасна стратегія шкільної історичної та суспільствознавчої освіти в Україні. Учитель історії, кабінет історії.	3	5
Тема 5. Програми та підручники з історії для загальноосвітніх навчальних закладів як відображення структури та змісту шкільної історичної освіти	3	5
Разом:	14	25
Змістовий модуль II		
Тема 6.Урок як основна форма навчання історії	2	5
Тема 7. Нетрадиційні (нестандартні) уроки	4	5
Тема 8. Шляхи формування мотивації на уроках історії	2	5
Тема 9. Методика проведення вступного уроку та уроку вивчення нового матеріалу	2	5
Тема 10. Методика проведення комбінованого уроку з історії	2	5
Тема 11.Методика проведення підсумково-узагальнюючого уроку з історії	2	5
Разом:	14	30
Усього за семестр:	28	55

6.3.Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Підсумковий модульний контроль проводиться з метою визначення стану успішності здобувачів вищої освіти за навчальним матеріалом окремих модулів після завершення лекційних і практичних занять.

Форма проведення – письмова, письмово-усна.

Завдання для модульної контрольної роботи та критерії їх оцінювання розробляються лектором. Він проводить і оцінює модульні контрольні роботи.

Тривалість проведення письмового модульного контролю становить 2 академічні години.

Письмові контрольні роботи зберігаються на кафедрі до кінця навчального року.

Результати перевірки письмових контрольних завдань доводяться до відома студентів не пізніше ніж через два робочі дні після їх виконання.

Студент, який не згоден з отриманою за результатами модульного контролю оцінкою, має право подати апеляцію безпосередньо після оголошення оцінки. У цьому випадку завідувач кафедри призначає апеляційну комісію, яка зобов'язана розглянути апеляцію в присутності студента.

Оцінка	Критерії
20 – 25 БАЛІВ	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обгрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей. глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу.
14 – 19 БАЛІВ	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обгрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі неточності та помилки.
8 – 13 БАЛІВ	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обгрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності.
0 – 7 БАЛІВ	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки.

6.4.Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Семестровий контроль проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового екзамену в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою програмою дисципліни. Форма проведення семестрового контролю – письмова. Зміст і структура екзаменаційних білетів (контрольних завдань), критерії оцінювання визначаються рішенням кафедри та зазначаються у робочій програмі навчальної дисципліни й доводяться до відома студентів на першому занятті.

Рівень знань	Оцінка	Критерії оцінювання відповіді
Відмінний рівень	31 – 40	Відповідь студента: містить повний, розгорнутий, правильний виклад матеріалу з поставленого питання; демонструє знання основних понять і категорій та взаємозв'язку між ними, вірно розуміння змісту основних теоретичних положень; вказує на вміння давати змістовний та логічний аналіз матеріалу з поставленого питання; демонструє знання різних наукових концепцій та підходів щодо певної науково-теоретичної чи науково-практичної проблеми, пов'язаної з поставленим питанням; здатність робити власні висновки в разі неоднозначності, спірного чи проблемного характеру поставленого питання чи проблеми.

Добрий рівень	21 – 30	Студент дав досить змістовну відповідь на поставлене питання, але відповідь містить наступні недоліки: недостатня повнота, незначні неточності чи прогалини при поясненні того чи іншого аспекту питання; окремі формулювання є нечіткими; міститься інформація, котра не відноситься до змісту екзаменаційного питання.
Задовільний рівень	11 – 20	Студент дав відповідь на поставлене питання, однак допустив суттєві помилки як змістовного характеру, так і при оформленні відповіді на питання, а саме: відповідь викладена недостатньо аргументовано та/або з порушенням правил логіки при поданні матеріалу; відповідь не містить аналізу проблемних аспектів поставленого питання, свідчить про недостатню обізнаність з основними науковими теоріями і концепціями, що стосуються відповідного питання; у роботі багато грубих орфографічних помилок;
Незадовільний рівень	0 – 10	Студент взагалі не відповів на питання, або його відповідь є неправильною, тобто містить грубі змістовні помилки щодо принципових аспектів поставленого питання. Аргументація відсутня взагалі або ж є абсолютно безсистемною чи алогічною.

6.5.Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови

		належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

8. Навчально-методична карта дисципліни

	Змістовий модуль I			Змістовий модуль II		
	Л. 1 (1 б.)	Л.2 (1 б.)	Л.3 (1 б.)	Л.4 (1 б.)	Л.5 (1 б.)	Л.6 (1 б.)
Лекції (теми, бали)						
Семінарські заняття (теми, бали)	С.1 (11 б.)	С.2 (22 б.)		С.3 (11 б.)	С.4 (11 б.)	С.5 (22 б.)
СР (бали)	25			30		
Модульний контроль (бали)	Модульна контрольна робота – 25			Модульна контрольна робота – 25		

8.Рекомендована література

Основна:

1. Баханов К. Модель навчання у грі. // ІВШ. - 2000. - №10. - С 12-17.
2. Баханов К. Модель навчання у дискусії. // ІВШ. - 2000. - №9. - С 16-22.
3. Баханов К. Навчання історії без підручника за технологіє. Ю. Троїцького. // ІВШ. - 2000. -№7. - С 28-29.
4. Баханов К. Навчання історії за інтегрованою системою. // ІВШ. - 2000. - №5-6. - С. 37-43.
5. Баханов К. Навчання історії за проектною системою. // ІВШУ. - 2000. -№ 3. - С 33-37.
6. Баханов К. Навчання історії у вальфдорській школі. // ІВШ. - 2000. - №8. - С. 13-20.

Додаткова:

7. Баханов К. Втілення ідеї "занурювання" в практику навчання історії в школі. // ІВШ. - 2001. -№11-12.-С. 34-37.
8. Баханов К. Лабараторно-практичні роботи з історії України (методичний посібник для вчителів). - К.: Генеза, 1996. - 208 с
9. Баханов К. Облік індивідуальних досягнень учнів у навчанні історії. // ІВШУ. - 1999. -№ 2. С 25-27.
- 10.Баханов К. Педагогічні інновації: навчання історії за комбінованою системою М. Гузика. // ІВШУ. - 2000. -№ 2. - С 25-31.
- 11.ДавлетовО. Націонал-соціалізм в сучасних українських та німецьких підручниках з історії: яке місце в них відведено показу повсякденного життя. // ІВШ. - 2000. - №11-12. - С. 29-33.
- 12.Єгоров Г. Експерти Ради Європи про форми і методи викладання історії. // ІВШ. - 2000. -№10.-С.
- 13.Єгоров Г. Підручники громадянознавства: досвід Франції. // ІВШУ. - 1998. -№ 2. - С 53-55.
- 14.Комаров В. Історичні образи: як їх формувати. // ІВШУ. - 2001. - №2. - С 26-28.
- 15.Копцюх Б. Використання матеріалів кабінету історії і правознавства у навчально-виховній роботі. // ІВШ. - 2001. - №2. - С 38-39.
- 16.Копцюх Б. Вірші-загадки у вивченні історії України (7 кл.). // ІВШ. - 1999. - №8-9. - С 25-26.
- 17.Король О. В. Методика викладання українського народознавства в школі: Навч.-метод. Посібник. - К., 1998.-365С. 902.7(4 Укр.) / К 68 (1 прим.)